

REGIONAAL- JA
PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUM

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

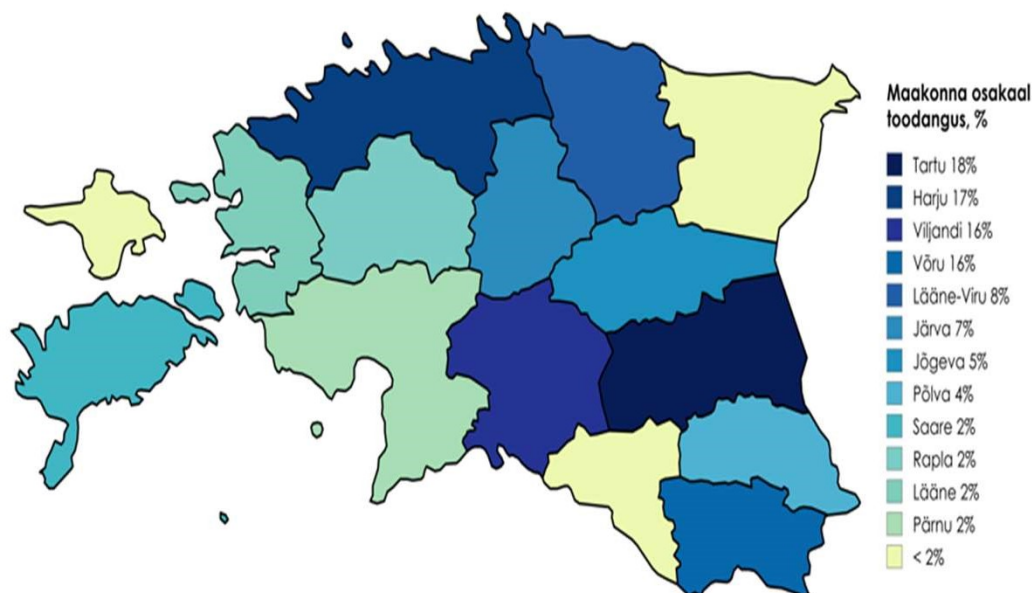
Kartulikasvatuse infopäev

Katrin Rannik
Põllumajanduskeskkonnapoliitika osakond
Jänedal, 27. novembril 2024

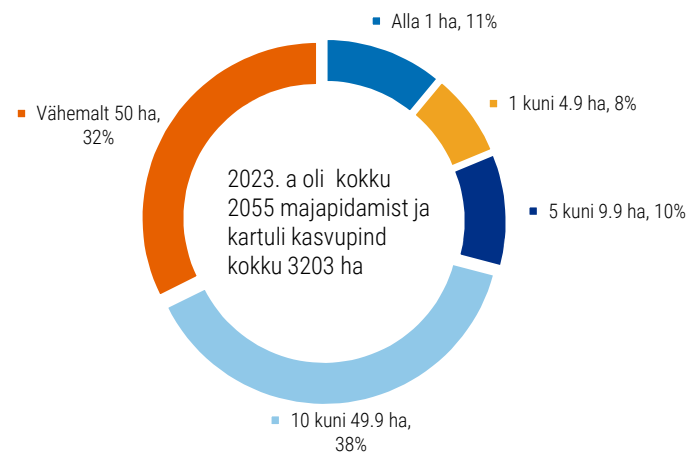
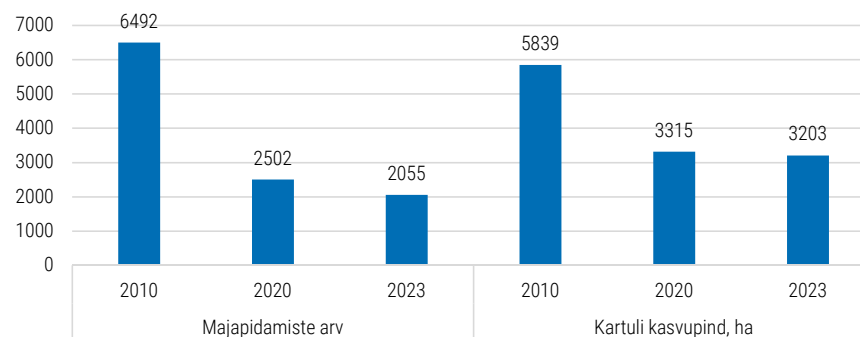
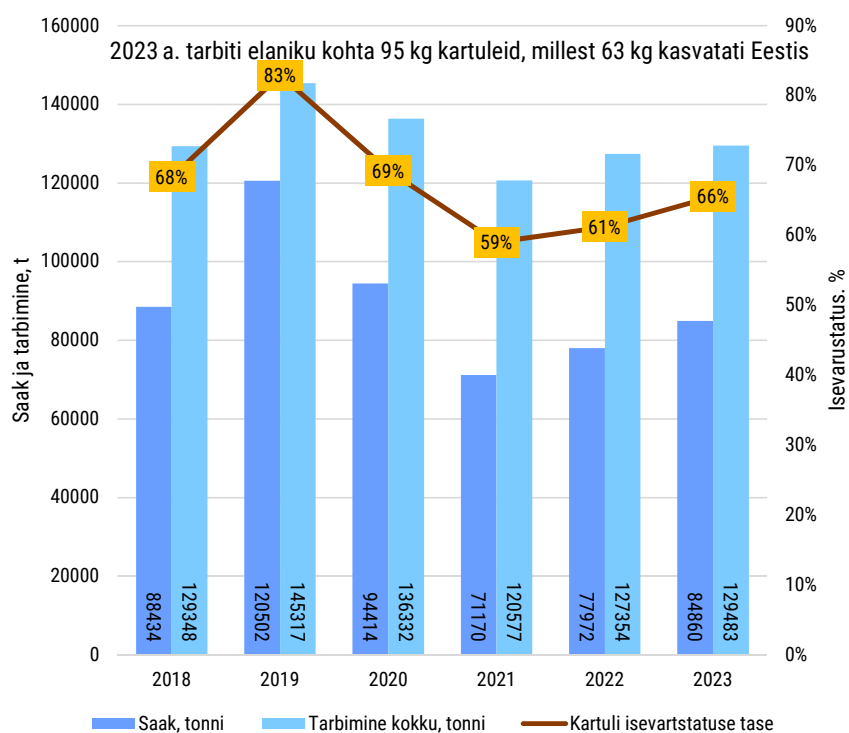
- * Kuidas läheb kartulikasvatusel tänases Eestis?
- * Mida ja kuhu ekspordime ja impordime?
- * Riigi sekkumised
- * Mida toob tulevik põllumajanduspoliitikas?
- * Toidujulgeolek

Kartulikasvatus Eestis

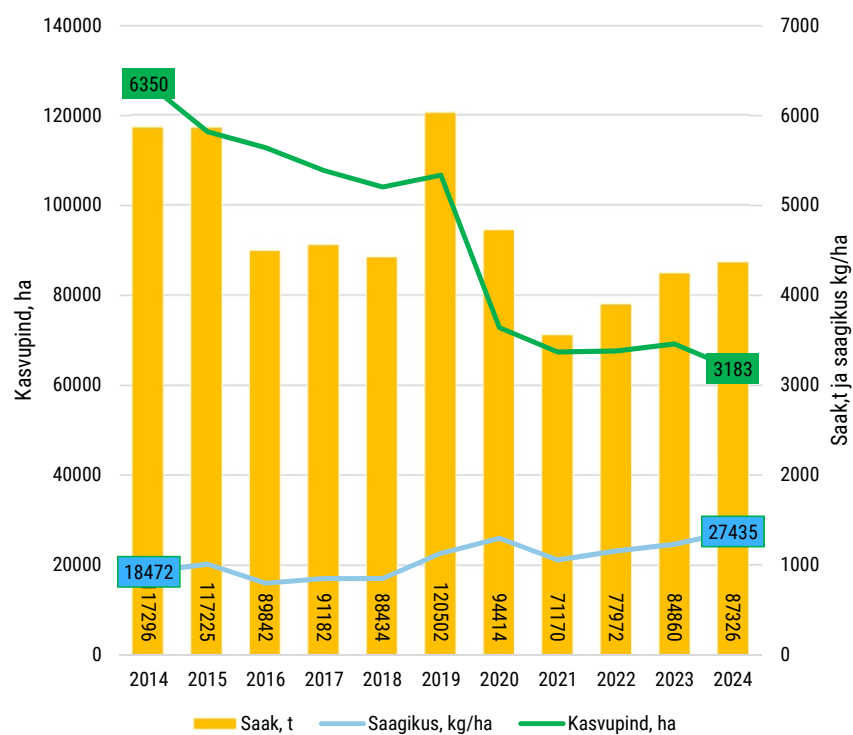
- ~70% kartulist toodetakse neljas maakonnas, kus on ~38% kasvatajatest
- 3% kasvupinnast kasvatatakse kartulit mahedalt
- Kartulikasvatajate kasutuses on ~10% põllumaast
- ~ 45% kartulikasvatajatest kasvatavad ka loomi
- Kartul annab ~1-2% põllumajanduse majandusharu toodangust, sh taimekasvatustoodangust moodustab 3-5%.

Kartulikasvatuse hetkeseis 2024

Allikas: Statistikaamet, PTA

Kartulikasvatuse hetkeseis 2024*

Võrdluses 2023. aastaga:

kasvupind vähenes -8% (274 ha),

saak suurenes +3%

saagikus +12%

seemnekartuli kasvatamise pind suurenes +15,5%

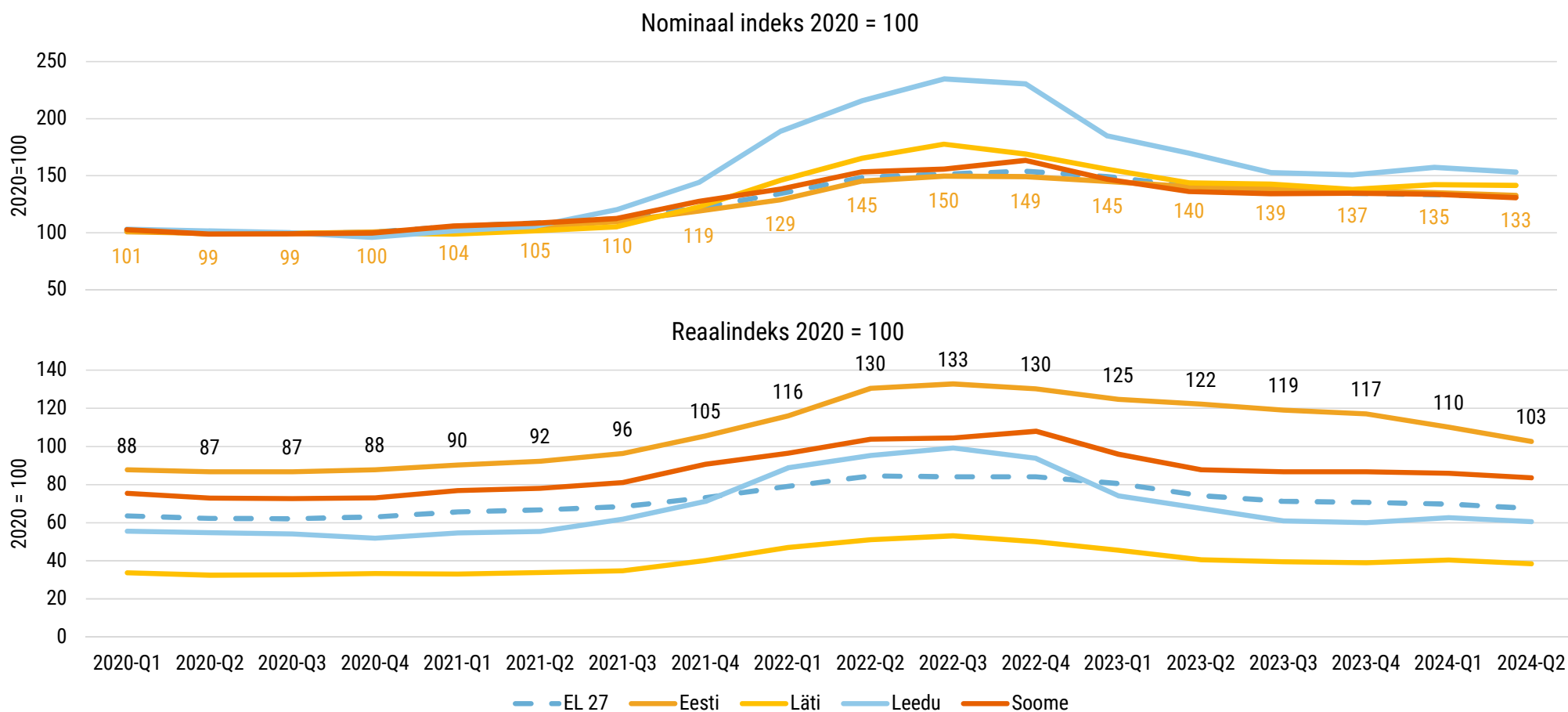
2024. aastal:

seemnekartuli põldtunnustatud pind 305,63 ha

parim saagikusperioodil 2014-2024.

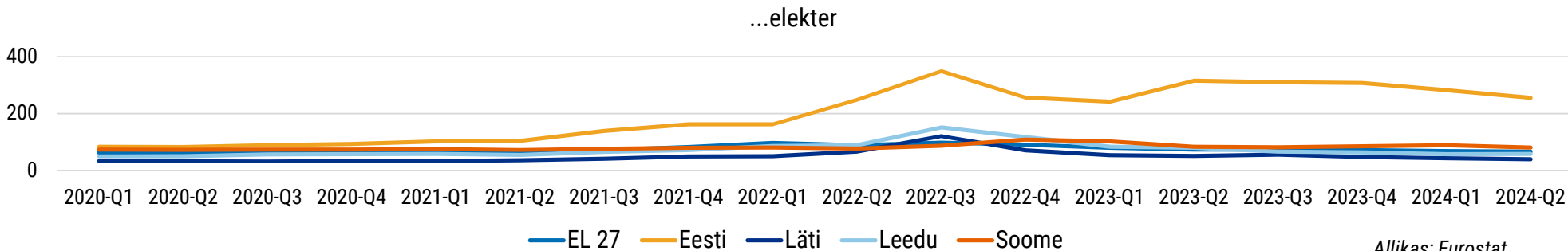
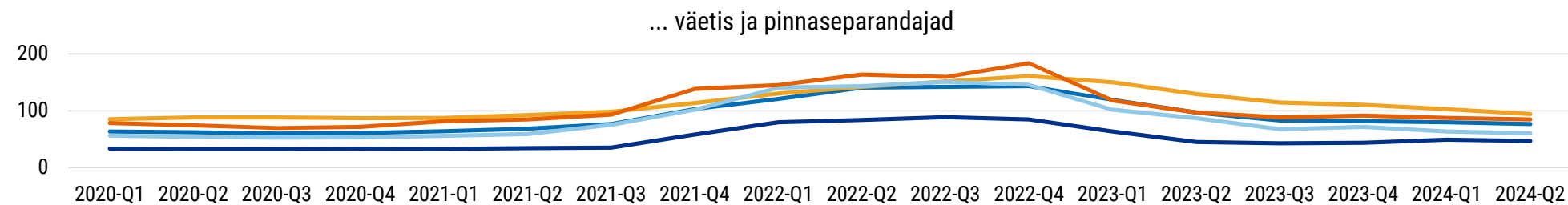
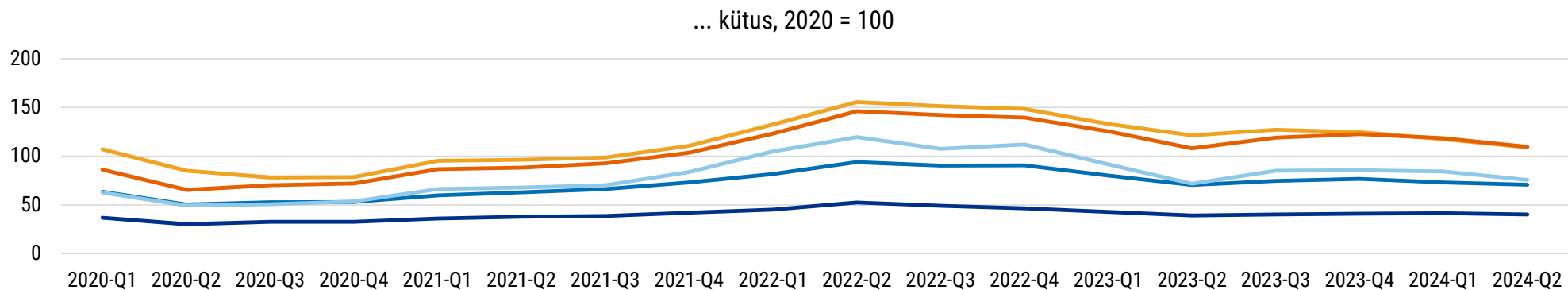
Allikas: Statistikaamet, PTA

Põllumajandussaaduste tootmise vahendite ostuhinnaindeks, 2020= 100

Allikas: Eurostat

Põllumajandussaaduste tootmise vahendite ostuhinnaindeks, 2020= 100

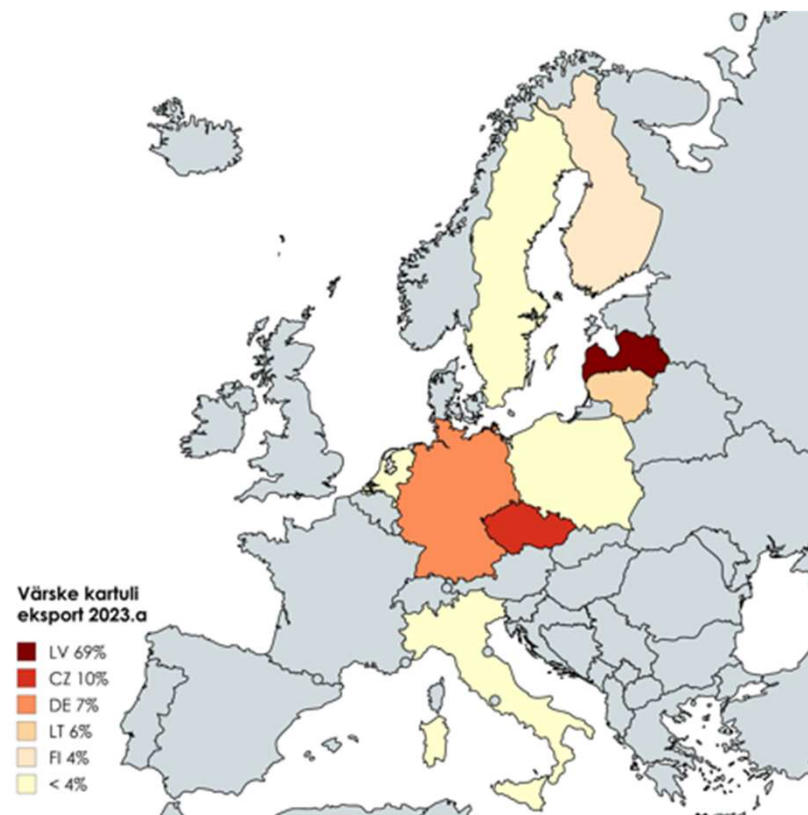
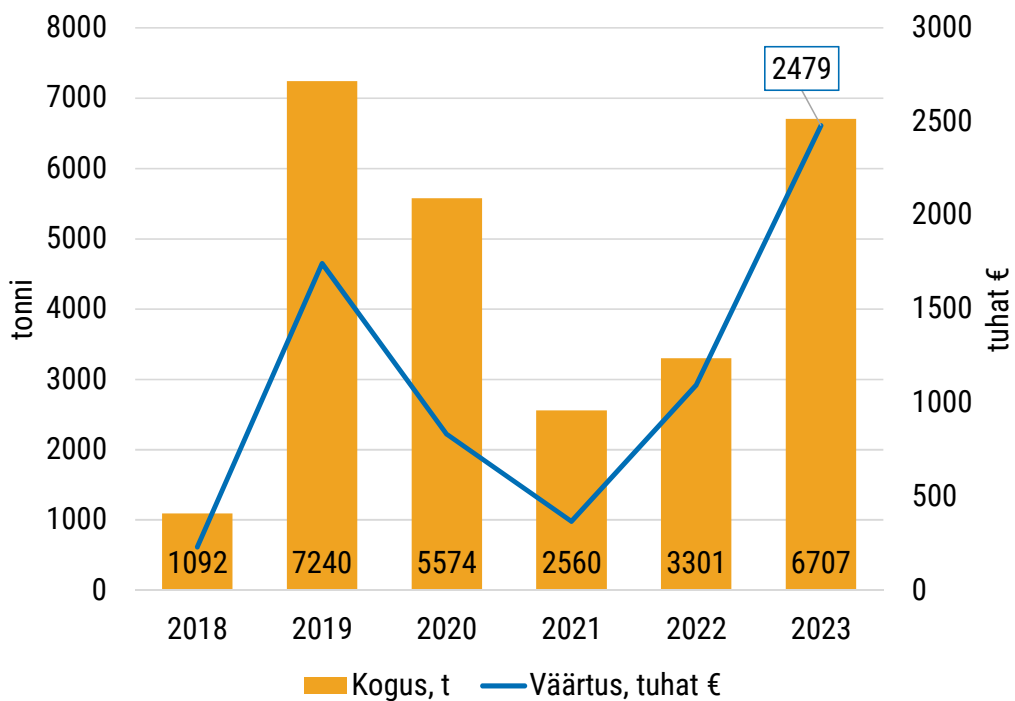
— EL 27 — Eesti — Läti — Leedu — Soome

Allikas: Eurostat

- * Kuidas läheb kartulikasvatusel tänases Eestis?
- * Mida ja kuhu ekspordime ja impordime?
- * Riigi sekkumised
- * Mida toob tulevik põllumajanduspoliitikas?
- * Toidujulgeolek

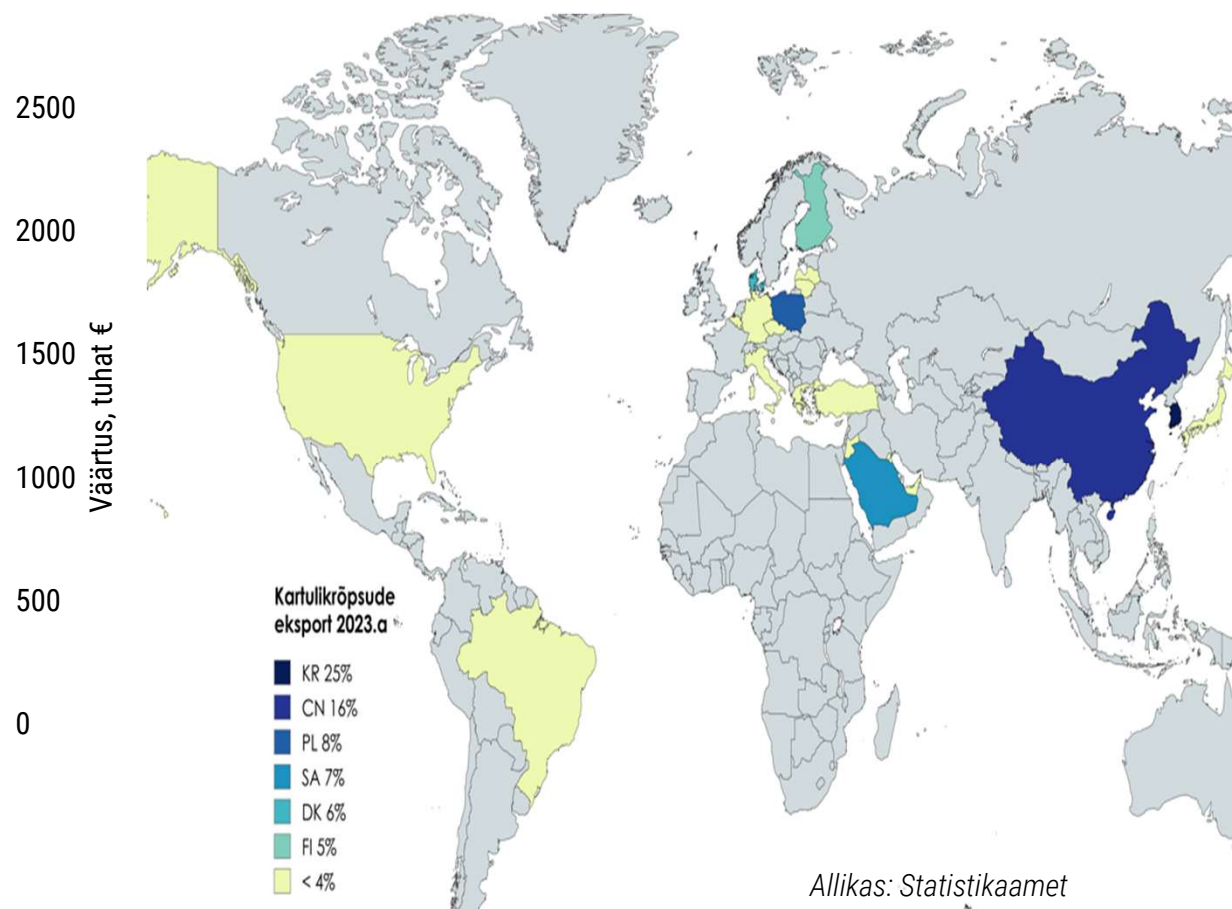
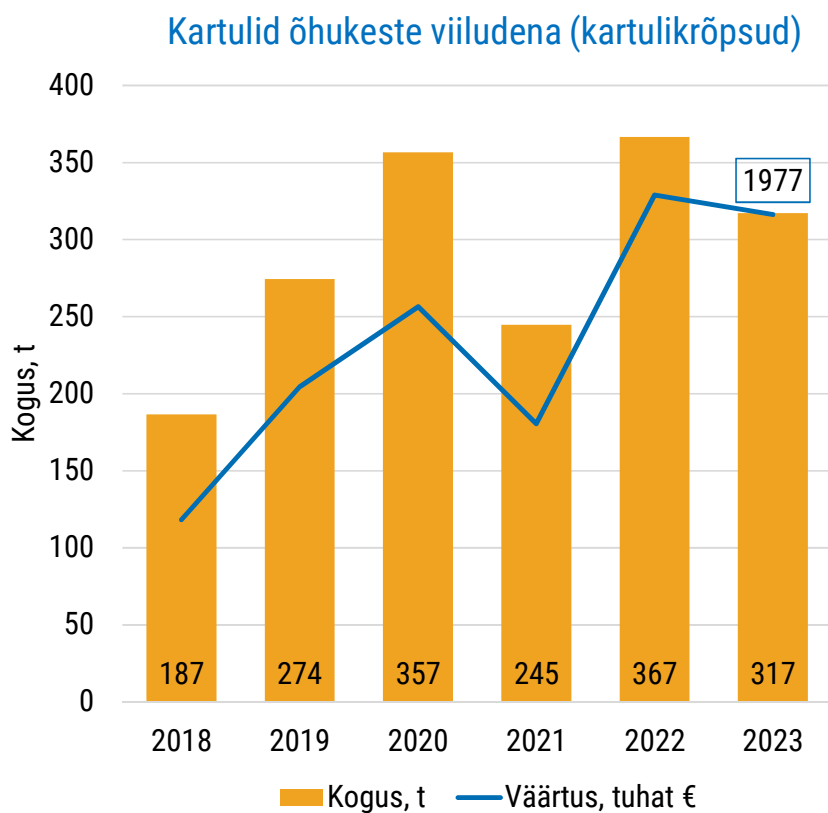

Eesti päritolu värske või jahutatud kartuli eksport

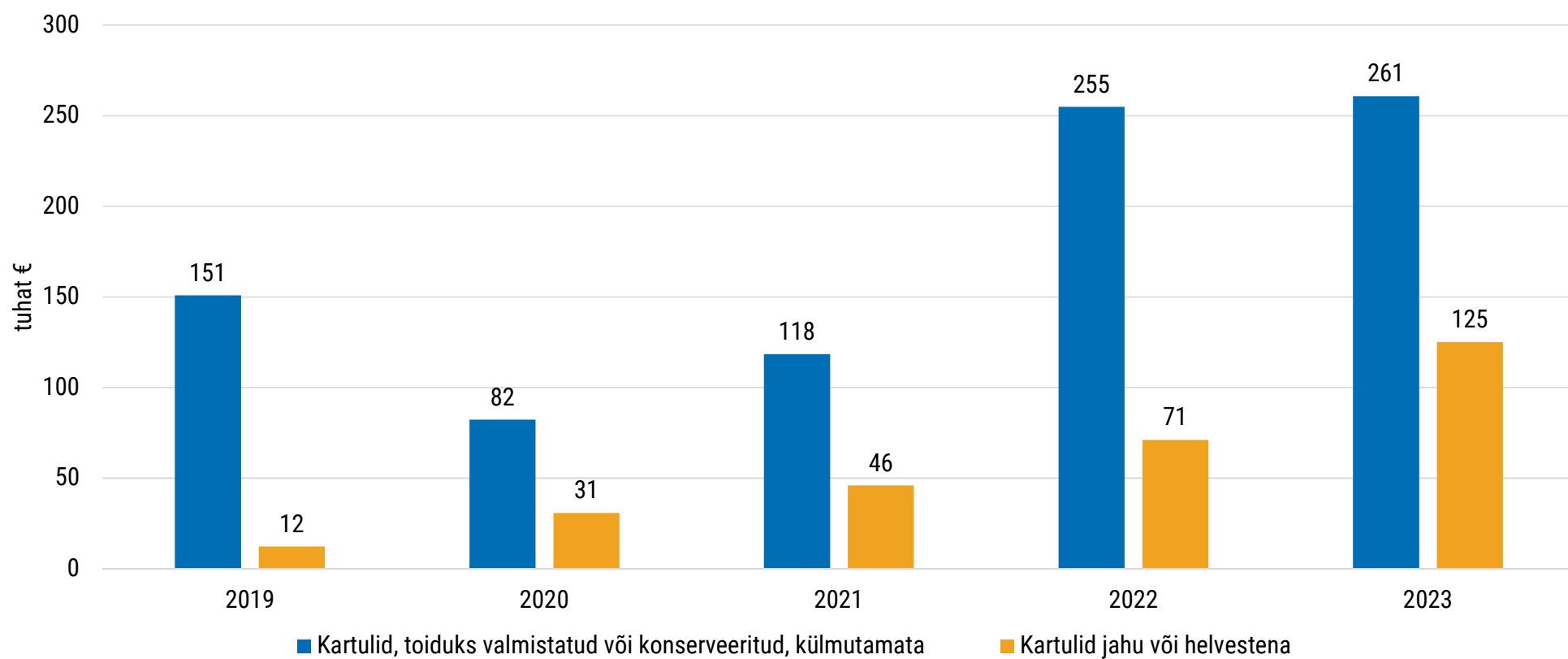

Allikas: Statistikaamet

Kartulitoodete eksport 1

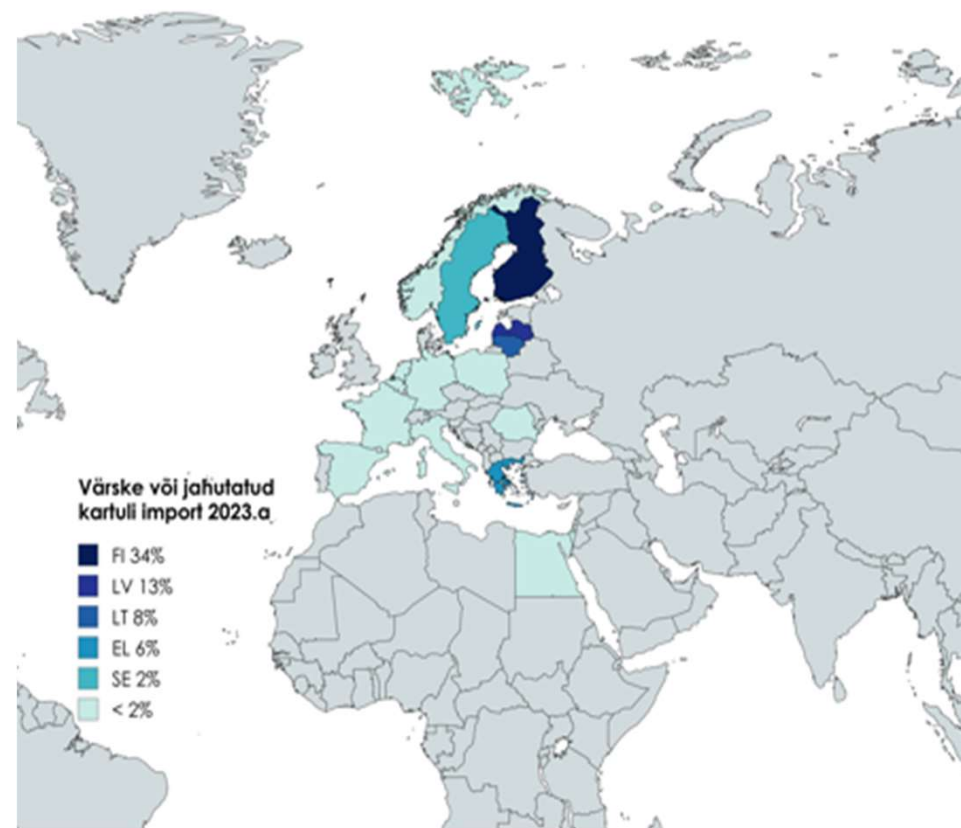
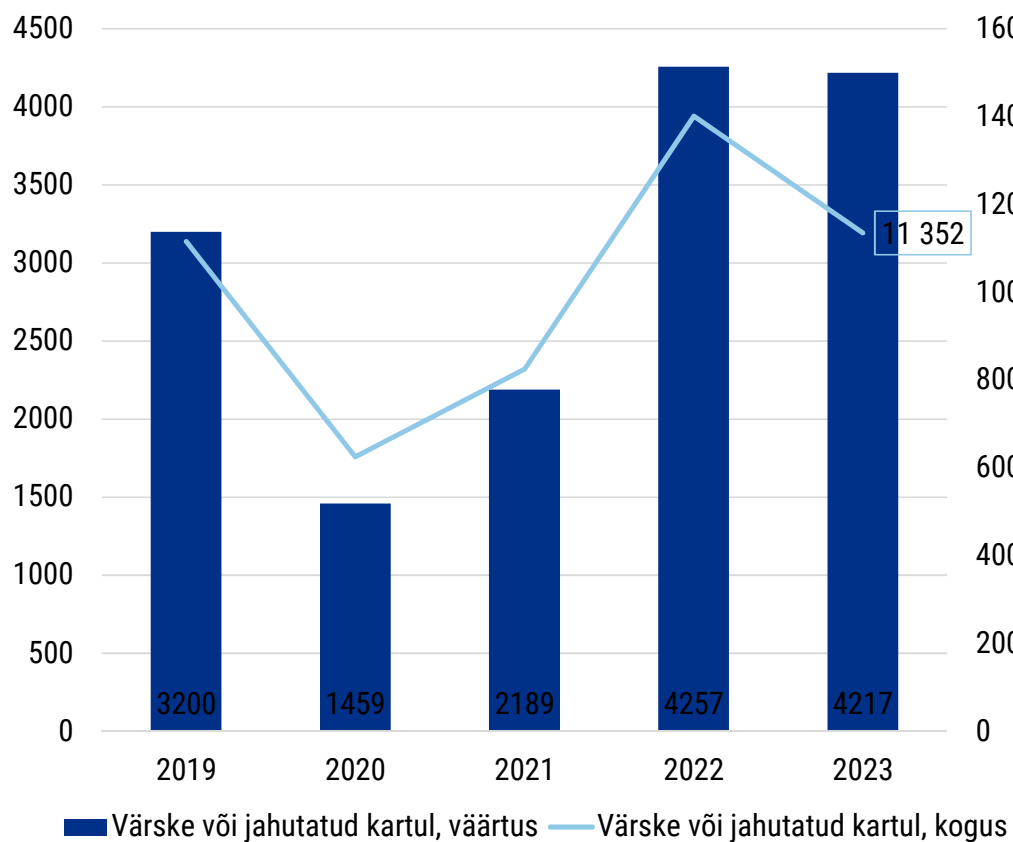

Kartulitoodete eksport 2

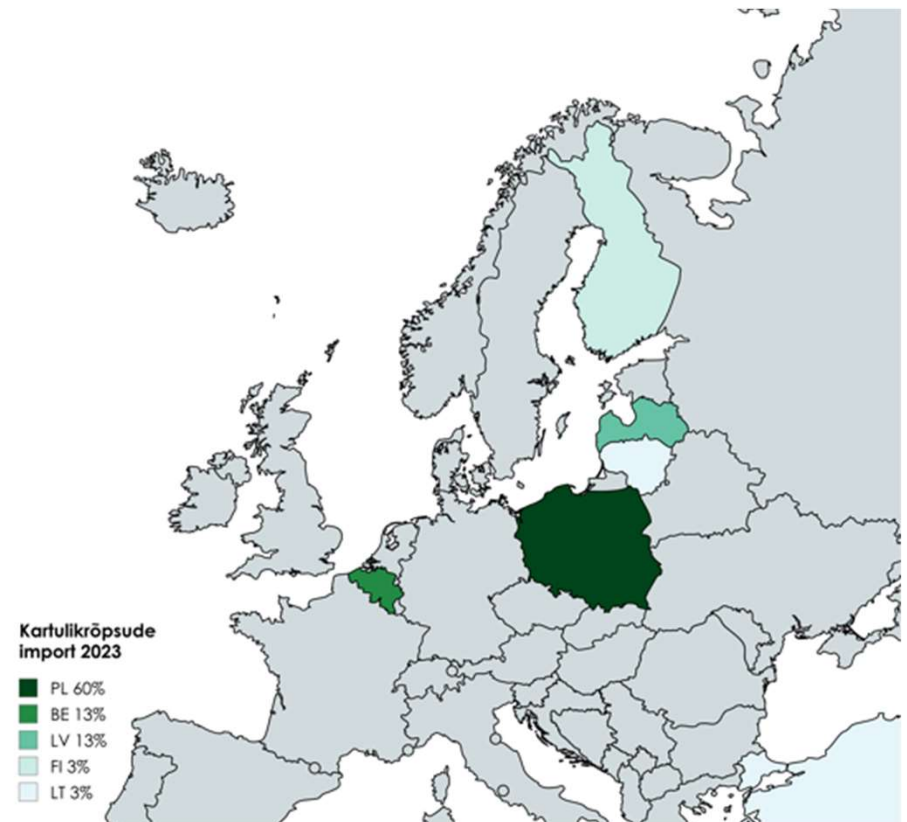
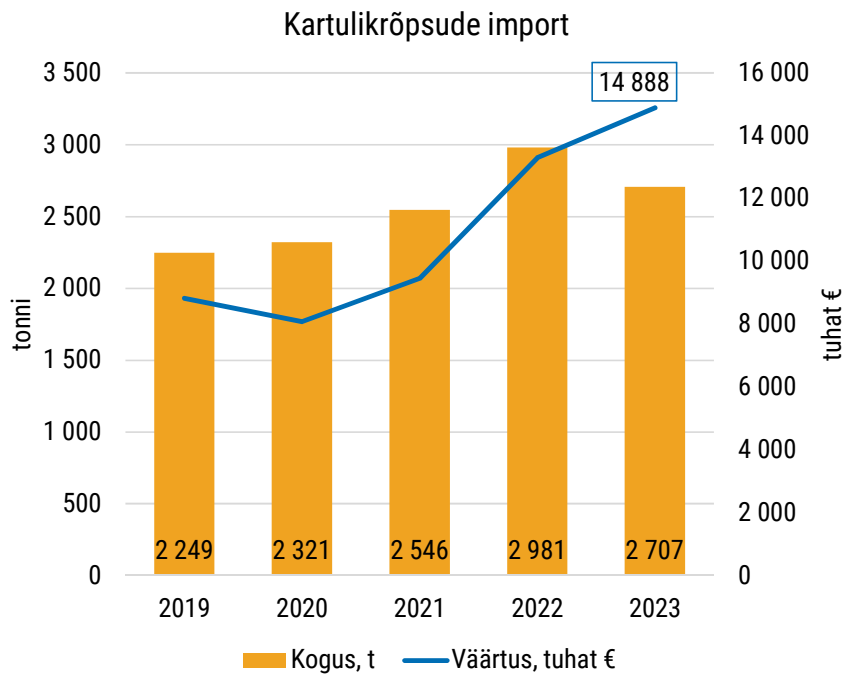
Allikas: Statistikaamet

Värske või jahutatud kartuli import

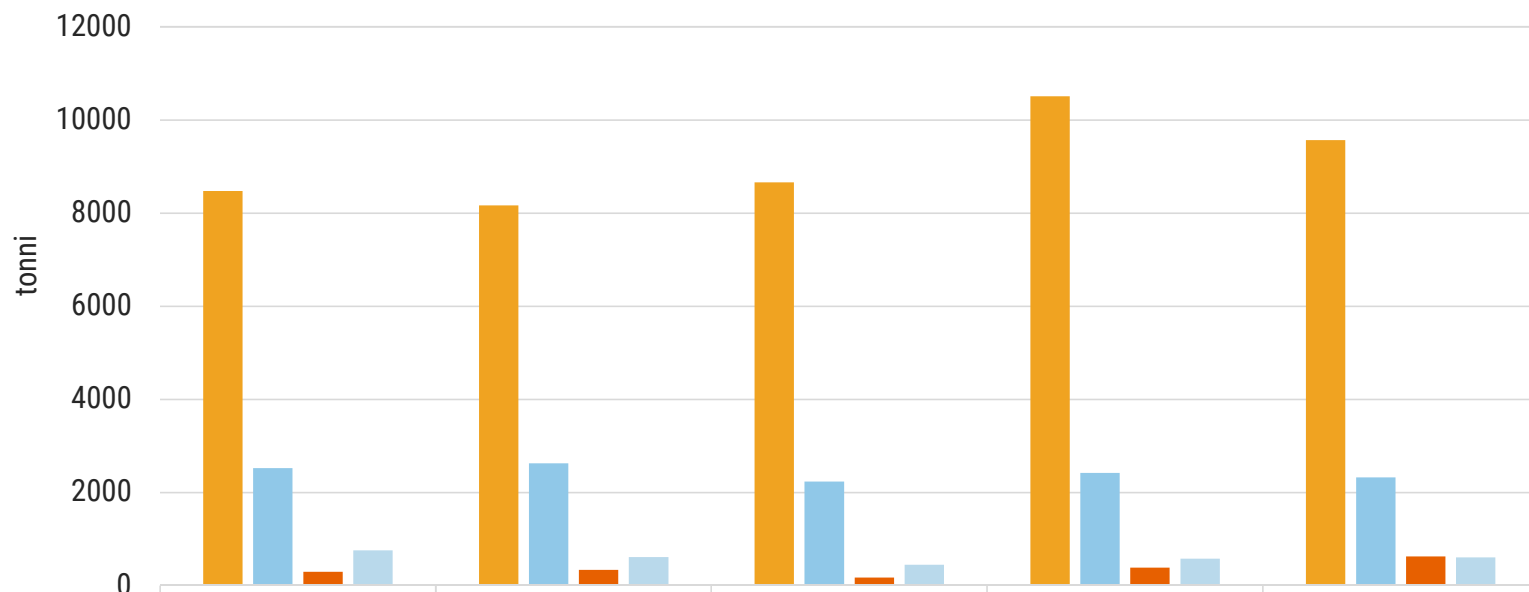
Allikas: Statistikaamet

Kartulitoodete import 1

Allikas: Statistikaamet

Kartulitoodete import 2

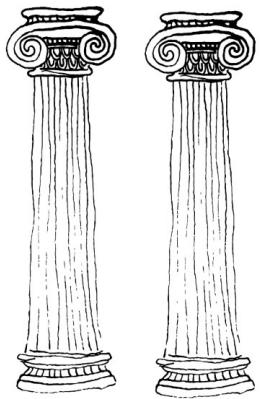
■ Külmutatud kartulid, toiduks valmistatud	8470	8159	8659	10505	9568
■ Kartulitärklis	2521	2623	2228	2416	2320
■ Kartulid, toiduks valmistatud või konserveeritud, külmutamata	293	332	171	384	622
■ Kartulid jahu või helvestena, graanulitena	752	609	448	578	600

Allikas: Statistikaamet

- * Kuidas läheb kartulikasvatusel tänases Eestis?
- * Mida ja kuhu ekspordime ja impordime?
- * Riigi sekkumised
- * Mida toob tulevik põllumajanduspoliitikas?
- * Toidujulgeolek

ÜPP otsetoetused:

- Põhississetulekutoetus
- Ümberjaotatav toetus
- Noore põllumajandustootja toetus
- Seotud toetused (sh 3 pindalapõhist)
- Ökokavad (5 ökokava)

Maaelu toetused:

Põllumajanduskeskkonna toetused

- Mulla- ja veekaitsetoetus
- Väärtusliku püsirohumaa säilitamise toetus
- Pärändniidu hooldamise toetus
- Kohalikku sorti taimede kasvatamise toetus

Investeeringud, kvaliteedikavad, tootjaorganisatsioonid, nõuanne ja teadmussiire jne

Seemnekartuli kasvatamise seotud toetus

- Sihtgrupp: sertifitseeritud seemnekartuli kasvatajad
- Üle 5 ha puhul esimese 100 ha eest (alates esimesest hektarist)
- Kavandatud ühikusumma on 354 eurot (319/384)
- Toetuse kogueelarve on 9 685 331 eurot
- Toetuse 2024. aasta eelarve oli 77 898 eurot, seda suurendatakse 105 100 euroni
- Kavandatav ühikumäär ca 389 eurot/ha

Eesmärk: Toetuse eesmärk on vähenevate mahtudega raskustes oleva sektori toetamine, tagades neile kvaliteetse sisendi seemnekartulina eelkõige toidujulgeoleku eesmärki täites. Toetuse eesmärk on ka toetuste õiglasema jaotuse tagamine, suunates väiksematele tootjatele enam toetust.

Alates 1.jaanuarist 2025 rakendub sotsiaalne tingimuslikkus

Praegu:

- 9 maa heas põllumajanduskeskkonnaseisundis hoidmise standardit
- 11 kohustuslikku majandamisnõuet

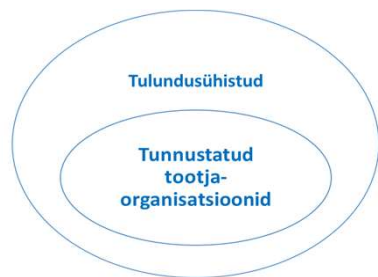
Alates 2025 rakendub sotsiaalne tingimuslikkus töötingimuste, töötajate tervise, tervishoiu ja tööohutuse valdkonnas

Nii näeb Eesti kartulikasvatajat oma põllul tööd tegemas Al

Tunnustatud tootjaorganisatsioon

- on loodud tootjate algatusel
- koosneb konkreetse põllumajandussektori tootjatest ja tegutseb nende juhtimisel
- tegeleb vähemalt ühe tegevusega (nt ühine töötlemine, turustamine, pakendamine, märgistamine, seadmete kasutamine)
- järgib konkreetset eesmärki (nt pakkumiste koondamine ja toodete turuleviimine, tootmise kavandamine)

Kartuli tootjaorganisatsioon

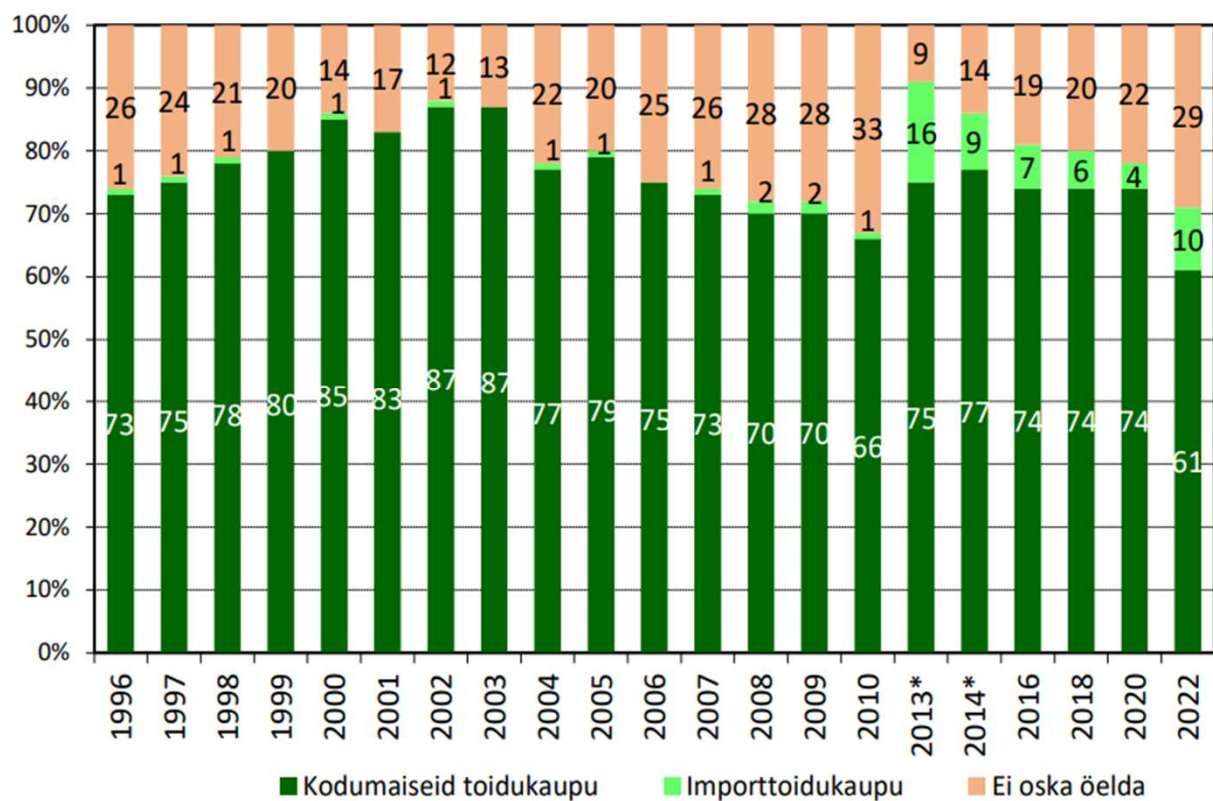
tunnustamist võib taotleda äriregistrisse
kantud tulundusühistu, kes:

- koosneb vähemalt 5 sõltumatust liikmest
- on tegutsenud vähemalt ühe majandusaasta
- on kolme majandusaasta keskmisena turustatud vähemalt 1 000 000 euro eest kartulit.

Kohalike toodete eelistamine

Joonis 2.1. Kodumaise või imporditud toidukauba eelistamine toiduostudes 1996–2022
(% vastanutest)

Allikas: EKI 2022

* EMOR CAPI meetod, enne 2013. aastat märgiti *ei oska öelda* vastusvariandi asemel *toidukaupade päritoluma* pole oluline.

Riigi tegevused seoses Eesti toiduga

Eesti toidu visioonidokument 2022-2025

Toidutootjate ja tootmise tutvustamine avalikkusele
(avatud talud, tööstused, sadamad)

Eesti toidupiirkond

Eesti toidu kuu

Koostöö jaekettidega

- * Kuidas läheb kartulikasvatusel tänases Eestis?
- * Mida ja kuhu ekspordime ja impordime?
- * Riigi sekkumised
- * Mida toob tulevik põllumajanduspoliitikas?
- * Toidujulgeolek

Eesti toidu
visiooni-dokument

Roheülemine
teekaart 4
põllumajandus-
sektoris

Toidu varustuskindluse
strateegia

Ringbio-
majanduse
teekaart

PõKa 2030 VISIOON

Eesti toit on hinnatud ja maal on hea elada!

ÜLDEESMÄRK

Eesti toit on eelistatud, keskkond ja elurikkus on hoitud,
toidusektori ettevõtted on edukad ning maa- ja rannakogukonnad on elujõulised

ALAEESMÄRK

Tark ja kestlik põllumajandus,
toidutootmine ja maaelu ning
ohutu toit ja hoitud keskkond

ALAEESMÄRK

Kestlik kalandus, mis tagab
kalandusvaldkonna
konkurentsivõime ja kalavarude
jätkusuutliku majandamise

Tegevussuunad

Horisontaalsed arendusteemad

Biomajandus, eksport, keskkond ja maapiirkonna terviklik areng

ÜPP eesmärgid 2023-2027

Tõhustada arukat, vastupidavat ja mitmekesist põllumajandus-sektorit, mis tagab toiduga kindlustatuse

Edendada keskkonnahoidu ja kliimameetmeid ning panustada liidu keskkonna- ja kliimaeesmärkidesse

Parandada maapiirkondade sotsiaal-majanduslikku olukorda

Sektoriülese eesmärgina sektori kaasajastamine teadmiste edendamise ja jagamise, innovatsiooni ja digiülemineku abil põllumajanduses ja maapiirkondades ning ergutades nende kasutuselevõttu

TAGADA ÕIGLANE
SISSETULEK

SUURENDADA
KONKURENTSIVÕIMET

TASAKAALUSTADA
SUUTLIKKUS
TOIDUAINETE
TARNEAHELAS

KLIIMAMUUTUSTE
VASTASED
MEETMED

KESKKONNAKAITSE

SÄILITADA
MAASTIKUD JA
BIOLOOGILINE
MITMEKESISUS

TOETADA
PÕLVKONDADE
VAHETUST

ELUJÕULISED
MAAPIIRKONNAD

KAITSTA TOIDU JA
TERVISE KVALITEETI

ÜPP kontekst EL tasand

2023-27 ÜPP rakendamine

EL *Green Deal*-tagasilöögid

Geopoliitika

Põllumeeste protestid

EL liikmesriikide valmiste tulemused

President von der Leyen (VDL) ja uus Komisjon

Laienemine

Komisjoni poliitilised suunised

- Euroopa Komisjoni Presidendi Ursula von der Leyen`i teise ametiaja **põllumajanduse ja toidu visoon** tulemas esimese 100 päeva jooksul
- Uue ametiaja (2024-2029) poliitilised suunised:
  - **Konkurentsivõimeline, kestlik ja vastupidav** toidusüsteem toiduga kindlustamiseks
  - Põllumajandustootjate **õiglane ja piisav sissetulek**, positsiooni tugevdamine tarneahelas, ebaausate kaubandustavade vähendamine
  - **Sihitud eelarve ja poliitika** eesmärgid ning tasakaal investeeringute, regulatsioonide ja stiimulite vahel
  - **Kliimaneutraalsuse** saavutamine aastaks 2050, kliimamuutustega kohanemine
  - Toidu väärtusahela konkurentsivõime tõstmine läbi **innovatsiooni, investeeringute, koostöö**

EUROPE'S CHOICE

POLITICAL GUIDELINES
FOR THE NEXT EUROPEAN COMMISSION
2024–2029

Ursula von der Leyen
Candidate for the European Commission President

Strateegilise dialoogi raport

Eesmärk:

sotsiaalselt vastutustundlik,
majanduslikult kasumlik,
keskkonnalaselt kestlik
põllumajanduse ja toidusüsteem

SEPTEMBER
2024

Strategic Dialogue on the Future of EU **Agriculture**

A shared prospect for farming and food in Europe

Nõukogu järeldused ÜPP 2027 +

- ÜPP jätkumine ühispoliitikana, suurem sidusus kahe samba vahel
- Piisavad ressursid eesmärkide täitmiseks
- OT võrdsutamine on tundlik teema, millele tuleb otsida lahendust
- Parandada toiduainete tarneahela toimimist
- Põllumajandustootjate sissetuleku stabiilsus
- Konkurentsivõime tarneahelas vajab jätkata investeringutega
- Parandada strateegiakavade toimimist, digitehnoloogia halduskoormuse vähendamiseks
- Roheüleminekuks on vaja stiimuleid ja koostööd põllumajandusettevõtjatega
- Tingimuslikkuse lihtsustamine, jätkata ökokavade ja II samba keskkonna meetmetega
- Riskijuhtimisel teadlikkuse suurendamine, kohanemis ja ennetusmeetmed
- Teadmispõhine põllumajandus, ringbiomajanduse tähtsus

Brussels, 23 October 2024
(OR. en)

14797/24

AGRI 759
AGRILEG 416
AGRIFIN 125
AGRISTR 74
AGRIORG 151

OUTCOME OF PROCEEDINGS

From:	General Secretariat of the Council
On:	22 October 2024
To:	Delegations
No. prev. doc.:	14470/24
Subject:	Conclusions on a farmer-focused post-2027 Common Agricultural Policy

---

At the meeting of the "[Agriculture and Fisheries](#)" Council on 21 and 22 October 2024, discussions did not lead to reaching a consensus on conclusions on a farmer-focused post-2027 Common Agricultural Policy. However, the Presidency concluded that the text annexed to this note was supported or not objected to by 26 delegations.

Ajajoon

	Eesistumine	
2024	Ungari	Eesistuja järeldused 22.10.24
2025	Poola	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Komisjoni põllumajanduse ja toidutootmise visioonipaber ➤ ÜPP 2023-2027 tulemusaruanne
	Taani	Avaldatakse uue ÜPP ja MFF õigusaktide eelnõud
2026	Küpros	MFFi ja ÜPP läbirääkimised
	Iirimaa	
2027	Leedu	
	Kreeka	
2028	Itaalia	Uue ÜPP rakendamine või üleminekuperiood?
	Läti	

Seisukohtade ettevalmistamine

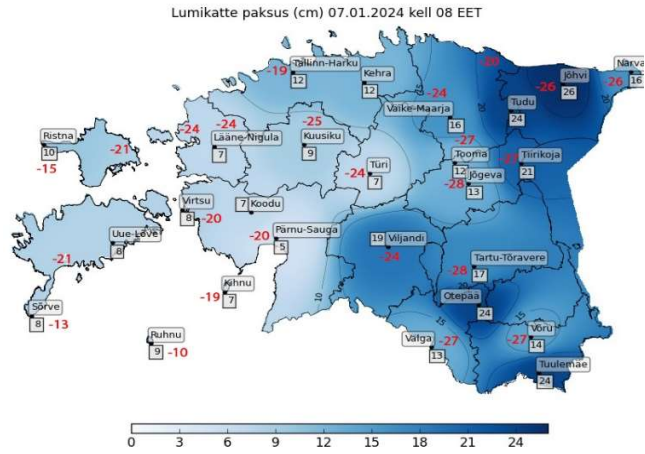
Valitsuse seisukohtade kujundamine

Läbirääkimised teiste liikmesriikidega

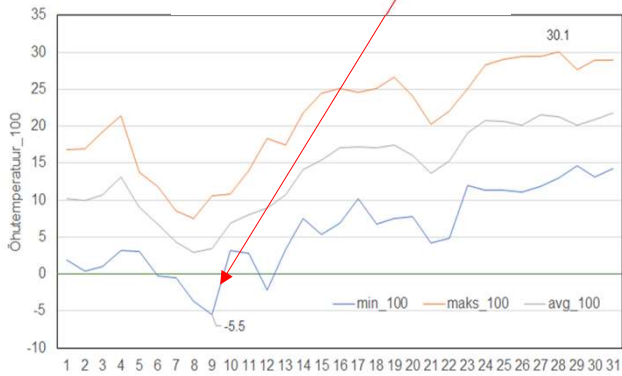
- * Kuidas läheb kartulikasvatusel tänases Eestis?
- * Mida ja kuhu ekspordime ja impordime?
- * Riigi sekkumised
- * Mida toob tulevik põllumajanduspoliitikas?
- * Toidujulgeolek

2024.a ilmastik

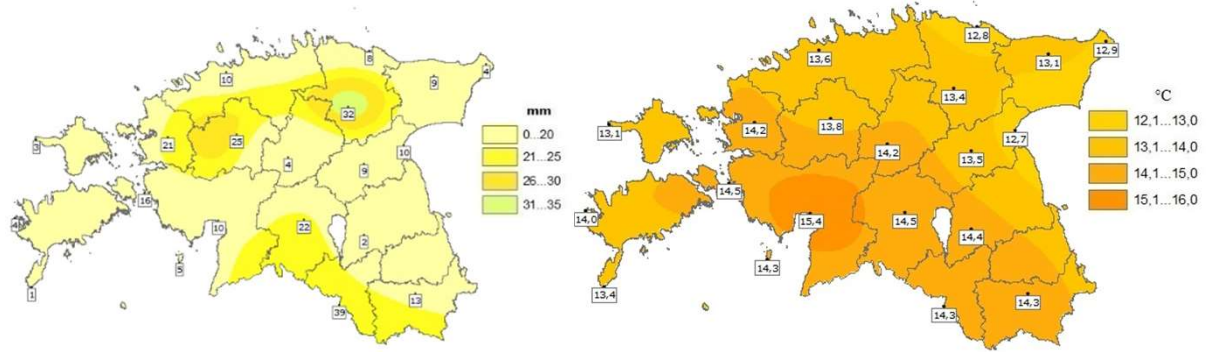
Jaanuar – külm ja vähe lund

Öökülm 9. mail

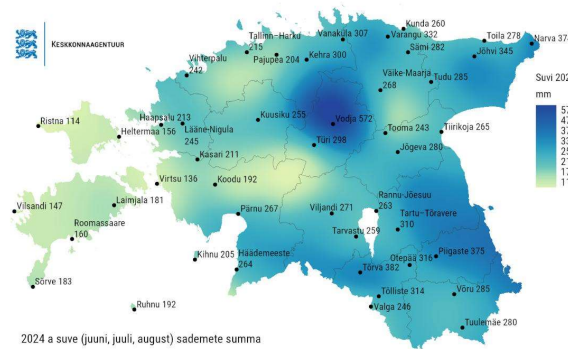

Maikuu sademed 29% normist ja päikest 137% normist

2024 suve sajuusumma Eesti keskmisena 238 mm (109% normist), norm 218 mm

Tugevate hoogvihmade ja äiksega kaasnes ka rahesadu

Allikas: Keskkonnaagentuur

Toidujulgeolek

Toimepidevus kui igapäevane vajadus:

- Muutuv kliima seab väljakutseid tootmisele, aga see mõjutab ka nt elektri varustuskindlust. Katkestuste ajad võivad muutuda pikemaks ja sagedus tihedamaks.
- Muutunud julgeolekukeskkond:
  - Intensiivsete küberrünnakute maht on tõusnud oluliselt (sh ärisektori suunal)
  - Põhilised tarnekanalid võivad katkeda nii lokaalsete konfliktide, hübriidmõjutuste või kehtestataivate sanktsioonide tõttu.

Tea ja maanda oma julgeoleku ja toimepidevuse riske, hübriidmõjutuste läbiviimiseks on põllumees/toidu tootja haavatav ja hea sihtmärk.

Toidu varustuskindluse strateegia 2023+

Riigi strateegia on:

- toetada tootmise toimimist ja taastet (esmajoones suurt väljundit andvad ettevõtted)
- tagada kommertsvarude jõudmine inimesteni
- korraldada riigi tegevusvarude jõudmine inimesteni
- korraldada välise toiduabi jõudmine inimesteni

REGIONAAL- JA
PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUM

Ettevõtja strateegia peab olema (täna) riskianalüüs ja tegevusplan selliste ohtude maandamiseks nagu:

- elektrienergia varustuskindluse suured häired
- vedelkütuse kättesaadavuse suured häired
- personali kättesaadavuse häired
- piiriüleste sisendite suured häired
- impordi häired

Lisaks hästi läbimõeldud plaanile B võiks olla ka plaan C

REGIONAAL- JA
PÖLLUMAJANDUSMINISTEERIUM

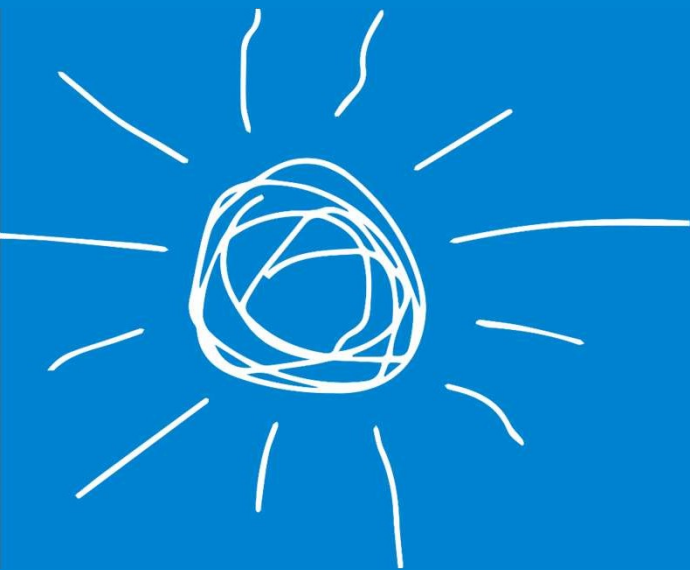
**Toidu varustuskindluse
strateegia 2023+**

Uus meede MAK – 2024 Kütuse varustuskindluse suurendamise investeringutoetus

- toetatakse vähemalt 5000 liitri vedelkütuse hoidmiseks või ladustamiseks vajaliku ehitise ehitamist, masina või seadme ostmist ja ka AdBlue vedeliku hoidmiseks või ladustamiseks vajaliku masina või seadme ostmist
- toetust saavad taotleja **põllumajandustootjad**, kelle omatoodetud põllumajanduslike toodete müügitulu on vähemalt 14 000 eurot
- toetuse maksimaalne suurus on 1 000 000 eurot ühe taotleja kohta ning **toetuse määr kuni 70%** toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest
- taotlusi hinnatakse **kolme hindamiskriteeriumi** alusel – omafinantseeringu osakaal, investeringu auskoht ja vedelkütuse hoidmise või ladustamise kogus
- taotlus peab saama vähemalt kaks hindepunkti
- **Investeeringu tuleb teha**, sh esitada kõik toetatava tegevuse elluviimist tõendavad dokumendid, ning võtta toetuse abil ostetud või ehitatud vara sihipäraselt kasutusse hiljemalt **30. septembril 2025**.
- toetuse eelarve on 5 000 000 eurot, **taotlusvoor avatakse 2024. aasta detsembrikuus**

MAAELUMINISTEERIUM

Aitäh!

Slaide aitasid koostada kolleegid Marje Ree,
Renata Tsaturjan, Toomas Unt jt